

Futbol boýunça dünýä çempionaty we Kataryň nyşana alynmagy

Category: Kitapcy, Sport we turizm

написано kitapcy | 25 января, 2025

Futbol boýunça dünýä çempionaty we Kataryň nyşana alynmagy

FUTBOL BOÝUNÇA DÜNYÄ ÇEMPIONATY WE KATARYŇ NYŞANA ALYNMAGY

Synçylaryň bitarap ýagdaýda bilişi ýaly, Günbataryň mediýa platformalarynda arap we musulman jemgyýetler bilen baglanyşykly gürrüňlere gönükdirilen kemsidiji gep-gürrüňlere, ýigrenç duýgusyny döredýän kompaniýalara parhlylyk hem-de aýgytly garşy çykýan birtopar seslenmeler bar.

*Katarda 2022-nji ýylda geçirilýän futbol boýunça dünýä çempionatynyň önüsrasynda Dohada diwaryň ýüzüne çekilen bir surat. **Forosurat: Kirill Kudrýawsew / AFP***

Halkara Futbol Federasiýasynyň (FIFA) başlygy Janni Infantino 2022-nji ýylyň futbol boýunça dünýä çempionatyny geçirýändigini üçin Katar döwletini nyşanalaýan kompaniýany, tankydy bellikleri «adam hukuklaryny» goramak bahanasy bilen bulagaýlyk edýän ýewropaly taraplaryň ikiýüzlüligi hökmünde dogry baha berdi.

Bu ýerde aýdylýan tankydy bellikleriň diňe etniki azlyklarnbilen baglanyşyklydygyny nygtamak gerek.

Ilki bilen-ä, Günbataryň adam hukuklary babatda ikitaraply ýa-da has köp ülnüli çemeleşende ikiýüzlülük edýändigini barada

aýdylýan gep-gürrüňler ir wagtlardan bäri bar.

Başgaça aýdanda, muny birinji gezek Infantino tarapyndan agzalan zat däl. Ýöne şeýle diýende-de, uçdantutma hemmesini aýyplamak nädogry.

Biraz soňrak munuň üstünde aýratyn durup geçeris. Häzirlikçe iň wajyp zat hökmünde şu hakykatyň hasaba alynmagy gerek:

Geçen ýekşenbe günü futbol çempionatynyň şeýlekin saýlama halkara wekilleriň gatnaşmagynda başlanmagy kampaniýanyň Kataryň «derwezesine» ýeke gol salyp bilmändiginiň aýratyn görkezijisidi.

Has dogrusy, kampaniýa «kürre tozanyny» turuzmakdan başga zat edip bilmedi.

Gaýtam ýaşyl meýdança dürli-dürli medeniýetlerdenn ynançlardan we pikirlerden düzülen adamlary bir ýere jemläp ajaýyp futbol duşuşyklarynyň we garşydaş toparlaryň arasyndaky garaşylmadyk oýunlaryň lezzetini görmäge taýýar ýagdaýa getirildi.

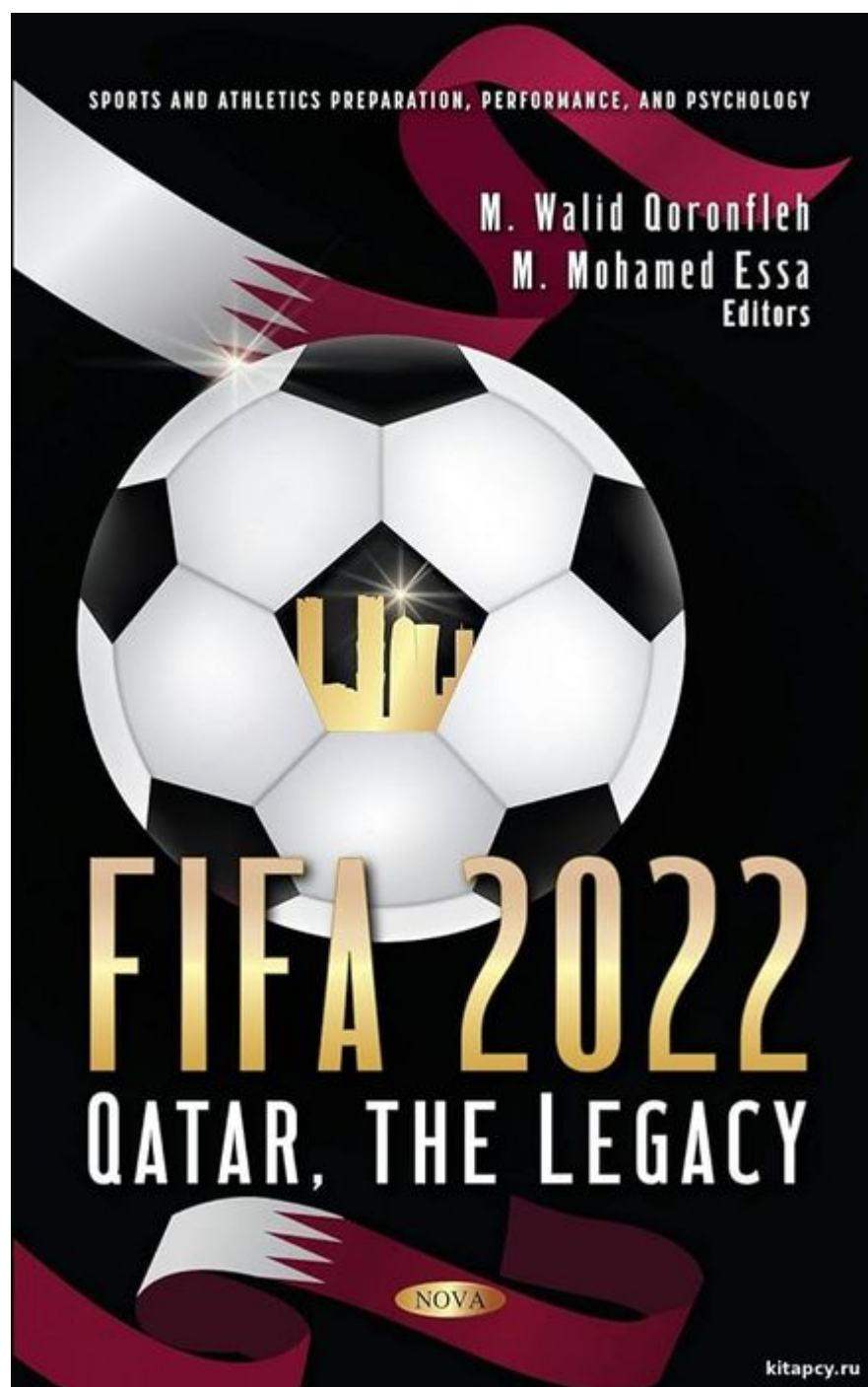
Munuň bilen birlikde işiň ýaramaz tarapy, geçen aýlarda garalama kampaniýasynyň ýygjamlaşmagy bilen birlikde meseläniň diňe Katar bilen çäklenmän, aýratynam Pars aýlagynyň arap jemgyýetleriniň goldanýan kada-kanunlarynyň hemmesini we esasan-da musulman jemgyýetleri nyşanalaýandygyna düşünilip başlandy.

Şeýle-de, ýer ýüzünde ýaşaýan we Günbatar jemgyýetiniň adamlaryň özara gatnaşyklarynyň daşyndaky zatlar bilen baglanyşykly ülnülere doly boýun egmegi häli-häzirlerem ret edýän birnäçe jemgyýetiň gymmatlyklaryna hüjüm edýändigine göz ýetirildi.

Hakykatdan-da, bu ýagdaý hususanam günbatarlylaryň başga jemgyýetleriň işlerine kämahal aň ýetirip bolmajak derejede nähili burunlaryny sokuşyny, Günbatar jemgyýetleriniň kimdir birinde onlarça ýyllap ýaşan biri hökmünde yakyndan we mysal üçin žurnalist hökmünde hünär baglanyşygynda yzarlaýanlar üçin aşa geň görünýär.

Belli azlyklaryň «hak-hukuklaryny» goraýandyklaryny öňe sürýänler «geçiň öň aýagy» ýaly bolsa-bolmasa hemme ýere sokulyp ýörüşleri, hamala halkara şertnamalar arkaly kepillik astyna alynan hak-hukuklary ýaly kejeňeklik edýärler. Munuň

özi aýratynam şahslaryň özara adaty däl gatnaşyklarynda şeýle. Günbatar jemgyýeti, mysal üçin, dini ýazgylara garşy gönükdirilen hereketleri indi hiç bir gözegçilige tabyn tutman, mukaddeslik derejesine göterilen jemgyýetçilik gymmatlyklarynyň kemeldilmegini bökdeýän ähli «tabulary» bir ýana süýşürüp, bökdençlikleri aradan aýryp, şeýle anormal gatnaşyklary kadalaşdyrmakda aýratyn nygtalmaga mynasyp sepgide ýetdi.

Bu üýtgeşmeleri ýakyndan yzarlaýan biriniň gözüne ilýän

täsinligi iki tarapdan görüp bolýar.

Birinjisi, anormal azlyklar häzirem ýigrenç gatyşykly basyşlara uçraýar we hut Günbatar jemgyýetlerinde özlerine garşy edilýän diskriminasiýadan ejir çekýär, hut geçen ýekşenbe gününüň agşamy ABŞ-nyň Kolorado ştatyndaky gijeki barlaryň birinde bolup geçen wakalar munuň, megerem, iň soňky bolmajak ýene bir subutnamasydyr.

Ikinjisi juda täsin: şol azlyklaryň adyndan gürleýän «lobbileriň» kowum-kowahada sygmaýan gymmatlyklaryny bulary ret edýän jemgyýetlere satma hötjetligi.

Katary we bikanunçylyklary kanunlaşdyrmaga hem-de kowum-kowahada sygmaýan nysaklaryny adatlaşdyrmaga mejbur etmek synanşyklaryna direýän beýleki ýurtlary nyşanalaýan kompaniýanyň aňyrsynda şol niýet bardy we häzirem bar. Hernä, Katar bu urgyny yzyna gaýtaryp bildi. Ata-babalarynyň ýetişen, perzentleriň, agtyk-çowluklaryň goldanýan mirasynyň gymmatlyklaryna wepaly nesillerimiz barka hiç bir arap jemgyýeti ýa-da umumyadamzat jemgyýeti bu urgyny «derwezesine» saldyrmaz.

FIFA-nyň başlygy Infantino barada aýdanda bolsa:

Ol Günbatar mediýasynda Katara garşy ýöredilýän garalama kompaniýasyny «ikiýüzlilik» daşlary bilen urup, gowy iş etdi. Ýöne munuň özi gürrüňi edilen ýaramaz sypaty tutuş Günbatar mediýasyna ýa-da Günbatar jemgyýetleriniň hemmesine yönkemegiň hiç bir ýagdaýda dogry däldigi hakykatyna kölege düşürip bilmez.

Synçylaryň bitarap ýagdaýda bilişi ýaly, Günbataryň mediýa platformalarynda arap we musulman jemgyýetler bilen baglanyşykly gürrüňlere gönükdirilen kemsidiji gep-gürrüňlere, ýigrenç duýgusyny döredýän kompaniýalara parhlylyk hem-de aýgytly garşy çykýan birtopar seslenmeler bar.

Akyly-huşy ýerinde bolan islendik kişiniň bilşi ýaly baş barmagyň başisi-de gyrađeň bolmaýar.

Gowy adamlaryň bolşy ýaly erbet adamlaram bar. Ýöne hemme zatdan ötri ýaradylyşdan gowy zat bolup bilmez.

Bekir UWEÝDA.

Penşenbe 24.11.2022 ý. Sport we turizm